

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL

—VENTA: 30 exemplars, i peseta; Un número, 5 céntims.—Surt à l'um los diendres ab tota regularitat.—SUSCRIPCIÓ: Espanya, i peseta trimestral; Extranjer, L.—

ACTUALITATS

Los deutes son serp que creix
y que ja 'n tenim un feix.

Ab la qüestió dels tabacos
ja 'ns fuman massa aquets macos.

La professó va per dins
quan se reuneixen carlins.

Fan un pastel que 'n val mil
del matrimoni civil.

UNA EXCURSIÓ AL AMPURDA

Ab motiu de ser divendres de la setmana passada lo xvi aniversari de la proclamació de la *Commune de Paris*, los obrers associats de Palafreguil, Palamós y Sant Feliu de Guixols invitaren à nostre director J. Llunàs y à J. Torrents, collaborador també de *La Tramontana*, a fer una excursió pel baix Ampurdà a fi de celebrar meetings de propaganda y conferències que poguessen ser d'utilitat à la classe treballadora.

Aribats divendres si matí à la primera de dues poblacions ampurdanenses, se celebra una conferència pública aquell vespre, à la que pot dir-se que acudiren casi tots los obrers de Palafreguil, omplint de gomà gom l'espaiós local à que foren convocats, y aplaudint ab entusiasme les idees d'emancipació social exposades pels dos conferenciants.

Lo dissapeà à la nit se feu lo mateix à Palamós, ahont à pesar del mal temps que feya va omplir-se l'teatre vell, abundantí d'una manera extraordinària la concurrencia de donas. Las mostras d'aprobació ab que foren rebudes las ideas exposades pels oradors obrers probaren fins à quin punt són adelantats à Palamós, sobre tot en les qüestions anticlericals.

Lo diumenge al matí tingué lloc un gran meeting à Sant Feliu de Guixols, ahont fou també extraordinària la concurrencia, aplaudint diferents vegades ab entusiasme los principis que sustenta la Federació de Treballadors de la regió espanyola, que foren extensament explicats pels oradors. Per la nit tingué lloc una numerosa reunió familiar ahont se feu la apologia y brindà pels comunals parisencs de 1871, y's discutiren diferents temes relacionats ab lo problema social, sobretot en la part que fan referència à la dona.

L'espai de nostre periòdic, i ser nostre director y un collaborador d'ell los disertants, nos impideixen entrar en pormenors d'aquestes festes obreras, que tant ensenyejan y educan als fills del treball, contentantnos ab dir que creyem que la llavor sembrada ab aquesta excursió al Ampurdà té de donar en no llunya temps sòls naturals fruixos, per los qual tinguem motiu à felicitar-nos igualment los que'n induiren al viaje com los que gustosament l'emprenguerem.

LO 18 DE MARÇ

La pressa ab que tinguerem de donar l'últim cop de mà al número de la setmana passada, va impedirnos que'n occupessim d'aquesta diada, que ha vingut ja à quedar consagrada com festa de precepte entre 'ls aymadors de las ideas socialistas, sigan de la escola que's vulga.

Recullidas avui las impresions que han arribat à nostra notícia de com's ha celebrat aquesta diada, aném à ferne un extracte à nostres lectors.

A Madrid ho han celebrat ab diferents reunions los socialistas del partit obrer y 'ls anarquistas, regnant en uns y altres gran animació y entusiasme.

Aquí à Barcelona los anarquistas feren una notable verillada. Música, discursos, treballs literaris, refresh; no faltava més sino que 'l lloc ahont se celebrà la festa fos com la plassa de Catalunya pera donar cabuda à tothom: puig moltes famílies no pogueren participar de la festa per cábrehi.

Lo partit obrer feu també un banquet, lo qual fou molt animat.

En bon número de cafès y fondas se celebra també la festa ab gran animació.

A Sans hi hagueren verillades, à pesar del mal temps que feya, en variòs llocs, y brindis y entusiasme.

Lo mateix succeí à Sant Martí y à Sant Gervasi, y à les Corts y à Gracia, y per tot lo pla de Barcelona.

A Sabadell hi hagué ab la commemoració de la festa Inauguració d'un cassino, per qual motiu continuï aquella lo diumenge, celebrant-se altra verillada, à la que hi assistiren algunes companyas d'aquesta ciutat, llena més amena. No podén esmentir a nostres companyans de Sabadell, sense pensar ab las distingidas il·lustracions obreras d'aquella ciutat, que omplen d'orgull la corporació que té la dimensió de contar elements tan valiosos, y, tractantse de donas, tan escassos.

A Tarrasa vessà tot. Serenatas, coros, discursos, techs, delegacions de variòs pobles. Un entusiasme grandioso, que deixà recorrt durader.

A Mataró també hi hagué techs y brindis.

A Badalona igualment.

A Granollers se celebra una verdadera festassa, concorrentí també delegacions de fora, y que per sa importància y entusiasme, deixà ab un pam de nas a molta gent d'aquella vila que no sabia explicar la importància que en la mateixa va obtenint lo socialisme.

A Valladolid, a València, a Sevilla, à Cadiz, a Bilbao, y a casi tots los punts importants de Espanya també s'han celebrat verillades, reunions, conferències y tota mena de festas pera celebrar l'aconteixement del 18 de Març de 1871, y'fora l'quentó de may acabar si totas ellias tinguessem de ressenyarlas.

Una noticia pera acabar. Se'n indica que, no habentse pogut celebrar aquest any un certamen socialista per tal diada, se projecta celebrar-ne l'any vinent, per lo qual se concertan ja alguns elements obrers.

Celebraríam que això fos, y pot contar qui s'ho proposi ab tota nostra cooperació.

XERRAMECA

PER UN INDEPENDENT

—Jo no'm fitx en res; y qui tinga més de caps que se 'ts passi.

A mi deixéume treballar, pendre 'l meu café, l'duermen, balla una mica de quant en quant, y tira Quim, que tot sia xato.

Per mi no hi hauria mai rasons.

Que vol pujà en Pera o en Pau; que s'ho arreglin. No vull que m'fassin servir d'escarn. Si de mi s'ha guessen de retallar-me barriars d'estirar lo arinyó.

Y 'l que's aixíssim: ximples de socialistas y anarquistas, y s'han per què criden tant donchs perque violen viure ab la seua dreta, paig tot lo que predican son mentires, y massa que han saben què no guanyaran mai, perque l'mon sempre es, ha estat y serà com es.

Com lo dich, lo que naix per xavo may arriba à ser quato.

N'estic ja ben desenganyat de tot y no'n espero res de ningú, y sois treball y menjó y no m'encaparro; y sisca vischi més tranquil que un gomí y m'faig petar cada riella que canta, i credo.

Lo dit, soch així, y ningú m'treix dels meus trets.

Veuys, lo que 'n carrega molt que no sé què faria, es que quatin són els treballadors; perque 'l sou del que treballa es sagrat. Io no vull quitar res, pero no m'quitin, y 'l que tingui més diners que se 'ls guardi.

Y 'n hi ha d'amos que 'n fan un xic massa. Io 'n tenia un que 'n feya treballar com à presidaria per dotorral. Y rendinava si feyan cinquè minuts tart, si sumaven gayre, si enraixonaven, allò que 's fa en treballadas... sempre mirant... com un capaté de negres... miréu, li tenia una rabia que l'haurà fet à trossos. Encara quan hi peusso, me pujan las sanchs al cap. En fi, que no ho vaig poguer aguantar, y 'l vaig donar los despatxos un dissipat, dibentí la illosa del porch. 'Oh! m'hi vaig rebejar. Y encara volta tenir llenques... y que 'm faria ficar à la presó si no callava... y que se 's que 'm va dir! Pero no se 's va anar a Roma per la penitència; perque n'hi vaig dir... que no s'acabaria mai si s'haques de contar. [Negreto]. Be, deixemho corre; y estem tranquil, que 'l enfadarse no fa per mil...»

«Ob! pèstrem tranquil, estém tranquil! ja ho diheu! Si després d' l'hombrada que vaig fer... baixugó treball feyna desequillada, ray... mes, vadim redimon, me 'n va tocar una tanda de quedar sense... que encara 'vaig cois. [Més de dos mesos sense fer res!] No son romançosa... Come me las vaig arreglar, si m'heu explicar, no s'ho puch dir... res... vaig apurar lo crédit, m'ho vaig empenyir tot, que prop poça cosa tenia; me van treure de casa dos cops; la dona, per més pega, se'm posà malalta, jo crech de tantas arregladas com a vaquer de menjars; las criatures magras y escanyoladas; jo mihi tonto y aburrit, en fi, noys, una mineria gran... jo raigay greve, no, l'avorrás... Lo que es lo treballador que no te feysa, o dich que 'n hi ha un tip que no se acaba may...»

La veritat es que no sé perque no hi ha d'haver feyna per tots los que volen treballar... (he n'hi ha per gaudissos).

Jo si fos del govern, à tots los que no tenen feyna los ocuparia a las obres públicas, pagantlos be 'jei! que prop coses que hi ha per fer; sinó que 'l govern no més se cuýda d'aquesta, la del costat; y com los governants m's hi troben ab escassos, ni s'ho creueg, que's pateixi tanta miserla...»

Ves, cuya, ves, quan venen eleccions, vótala, ajudeus a pujar al candeler... y després, aneuols al derrera ab un flaviol sonant!

Vingan contribucions, vingan quintas y sextas, y forsa empleats, y vinga gastar la pels ab la butxaca dels altres.

Y fort, perque 'n fan de governs, los hi està be per burros. 'Oh! y'la crita que fan si no aneu à votar, o à la manifestació. 'Oh! y'la crita que fan si no aneu à cap puesto. Mirieu que 's deixaix atònd. Que deixin a cada cui en la seua opinió, y que 's deixin de tonterias... Quan no m'vaig embolicar ab allò de las quintas, llavoras que era joveuet, ja no m'embolicard mai; y

per esto no m'vaig escapar d'abiar à soldat... que's a una cosa ben mal feta fer servir per forsal... que siguin soldats los que 's hi agradi seren, y que deixin treballar qui 'n tingue ganes. Jo hi faria anar a tots los gandols à soldats. No vols treballar, doncs à ser caloy, japa!... Atònd hi arreglaràs...»

«Tantas coses arreglaràs!... Ara mateix no sé abont fer anar à estudi 'l meu xicot. Io volria qu'aprengués alguna cosa, perque no siga un bestia; y a tot arreu per fas ò per nelles! han de gastar una mica de quartos... y la veritat, à mi 'm venen tant justos, que non n'hi poch emplecar cap, per mes que vulga. Per carri los voluntaris...»

Aveym, expliquem perque tan tot de diners que entra à casa la ciutat y's dona al govern; perque no s'han de donar a 'n el poble escolas y llibres, mestres de francs. Io fora 'l que primer faria, la n'hi haurà d'escolas gratis, com no m'ha fet, pero no, no preguntis, en llibres, ara per regalati al mestre, ara per mesdades, en carri que s'han petitas, son un sensal. Si portien los xiots als escolapis ó en altres relligiosos, tot son parentes y ave-matrias, que me 'm fan cridar una llana, que n'hi 's haurà d'escollas.

Y que los capellans me simpatisan molt poc, creyeu, son massa farsants, y n'han fet d'altres y baixas, y a mi 'm no me la pegan. Sino que ho digui aquella pobresa moya de vida, cançó que me la van encanterinar, sempre a més, vinga a ferres las hijas de Maria... y que ningú n'ha tingut més de miller... perque tothom sap que va caure... Y es una bona nova, veig...»

Però 'l que 's hi farà, lo mon es xata... Y era que partien de donas. Diguem d'aquelles pobretans, que tothom les maltracta, com si fossin cara de llop, y estich cert que son més bonas que mol de quatre senyoretas. Io 'n coneix una, que s'ha pogut costar la seva història, esgrifar una, que 's ha venit a explicar m'hi varen dir en secret... pero a que me la van explicar m'hi varen dir per perdri la porteria si s'aparegués.

Y 'l que 's de aquestes historias ne sé un feix; que no hi ha un pam de net, veus ho aquell.

Y no m'vull embolicar, perque sino encara m'hi enfadarà; que això no es molt ni cosa que ho sembli; tot es una càbala de píllons que 'm farsan perdre la xarxa.

Tal hi ha que es ric i passa per un bon home, y ha fet la fortuna assotant negres; y perque té diners, sembla que tot l'està bé, no respectant res. Xixatols que se dedicen à casa d'hours. Propietaris que mereixen que un terremot se 'ls enduguixen las fincas, per lo qual estiran la pell del pobre. Amos qu'exploiten la canalla, que fan tornar hissits. Gaudius qu'estan a tutti plens sense que ningú li digui res. Y tots son embustiers y embusserats.

Y lo pitjor es que tot ho paga 'l que treballa, lo pobre Jan, que no se com temim tanta paciència. Afàrtat de treballar y may tenir un quartó; tot son penys y rasons, tots maltracta la culpa, perque si à cada dia que veymen li fessem lo que jo se'c, axi de tanta injustícia y desvergonyiment s'acabaria molt aviat; y 'l que no compleixi com se deu, vatalutist, se li fa entendre de gràt 6 per res, que tots units ningú s'no podría fer res; y si 'n feyan, millor, llavoro ho acabaríam tot... y'd vivir. Re, re, re, qui vulgi menor que treballi, com jo faig, y sino al canyet. 'Oh!, ay! no nor sembla que te sàs les costillas, mano. Uy, uy! quina carretilla que havias agafat... Si 't sentian los companys, com se 'n riurian, iro que sempre la tracto de tots perquè s'encaparran... Y era que 'm recordo... malvinatge! per poch faig tant... tot just avui que he promés als amics que amira ab ells à celebrar lo 18 de Març... com que 's tracta de tibet... Nada, nada, ¡Viva la Comuna!

Y passinhol bé.

PALLICU.

EN L'ATENÉU DELS SENYORS

Continuï el diluïu d'aquesta setmana lo Sr. Tutau en l'ús de la paraula.

Després de recordar lo conjunt dels assumptos tractats en la sessió anterior, afirma que 'l socialisme existeix d'ençà que existien societats, en prova de lo qual diu que 'l Estat realisa 'l que comù ja estableint ensenyances gràtiques, ja ab obres públiques, etc.

Combat la memòria del Secretari perque fa la distinció de socialistes y comunists, sent així, diu l'orador, que 'l primer precisaument per ser tala forman part dels segons, y adverteix que 'l comunisme d'avui no es dels temps antichs, citant a Kropotkin, que sola accepta 'l comunisme en la producció, però mai en lo consum, que creu té de realisar-se à gust de cada individualitat, fent notar lo Sr. Tutau que Kropotkin annuncia al antic comunisme *communisme de marmita*.

Passa luego à combatre als anarquistes-collectivistes, del qual diu que, tenint en compte sa conducta ab los politichs y 'ls burgessos, tindrà d'emplear-se ab illa la pena del Talí y tractarlos ab duresa. Mes no vol cobrar-los, diu l'orador, perque sab que son verdaders obres que obran, no per mal sentiments, sino per alcucinació. Per ell los burgessos es un usurpador y 'l politich un farsant; no poden també sortir farsants d'entre 'ls obres! —Però, podrían respondre 'ls obres! per alò es que no volen fer política. Si la sabràs llargada los que això pensan!

Y continua 'l Sr. Tutau. Ells no saben que à la classe mitjana no es tan fàcil enderrocar com ho fou la aristocràtica, perque a més de ser més numerosa, es la poseidora del saber y de la riquesa. Això es una gran veritat, mes no es una rábd per què... «...socialists tingan de deturarse devant de tals consideracions, si verdaderament sa doctrina entraixà una aspiració de justícia y una fórmula social de progrés.

Dins que Karl Marx y Lasalle eran politichs y que la mateixa Internacional, que espanta si sois, ho era; però per degradació va venir una divergència, y que entre los homes de verdader saber y Bakounin, que encarnava la revolució, va optar per questa; y seguits llarg rató l'orador discutint sobre la necessitat de que 'l obrer formi part dels partits politichs.

Luego llegiex un paràgrafo de *Fuera política*, de A. Lorenzo, y un altre de *Estudios filosòfico-sociales*, de J. Lluïs nos, afirmando lo primer que 'l collectivisme es sols una

sapciació, i diuen lo segon que la anarquia sola es possible en una societat ilustrada. Y afegeix l'orador: «...doncs, no ajuden al progrés politich y social!». Aquí va equivocar l'orador, segons nostre concepte, pug el progrés entendir servirlo y empêçar més desde fora dels partits polàtics que no pas fent-lo entre ells. Abans d'acabar-se aquesta discussió no sera difícil que això s'probri en lo meteix saló del Ateneu. En nostres columnas la faltà d'espai no'ns permet dir més.

Segueix l'orador diuent que avui confessem que s'equivocaren Cabet, Fourier, Owen i Marx i Marx, y pregunta: «...y si s'equivocassen ara 'ls anarquistas?» Home, això hora molt sensat, se faran partidaris després d'aquelles idees progressistes que demostrenan ser més justas que les seves. Avui se concreta no més la qüestió de dret, per lo qual es sols una aspiració lo colectivisme; demés que siga practicable, los que s'hi trobin cuydants dels detalls de sa aplicació, sent avui tot lo que en aquest concepte s'digui res mes que estudi de la cosa para facilitar son traball als venidors, y no per imposarlos cap sistema, ab lo qual se passaria a ser tan sectari com los anticommunistes.

Y segueix preguntant l'orador: «Ab quin dret los obrers volen apropiarse del traball de las generacions passades? Aquí el Sr. Tutan desconeix que 'ls obrers volen apropiarse això quin que no'ns siga obrer, o mes ben dit, productor, que es a lo que aspira 'ls socialistes. Si vol, doncs, obrers apropiarse'l traball de las generacions passades en benefici de tots, no pot censoriar aqueix principi sens caure en l'antagonism, o sia, en que 'l traball de las generacions passades té de ser patrimonio de privilegiats', com lo Sr. Tutan diuge poch després que crea que 'l Estat té d'imperdir la acumulació de la propietat per meus dels lleys que impossibiliten les empreses a perpetuïtat, fentse com avui se ho generalment ab los carnis, que als cent anys tenen de passar a ser propietat de la nació, troben que no'ns poden compatir que en cas modis aquelles dues asseracions, perquè qui diu que es injurie a nosaltres els defensors sens plau poch després. Això en causa, com ja havem dit, de que 'l Sr. Tutan no s'ha donat encara compte de que los obrers d' avui no volen los esfors de las generacions passades per ellis sols, sinó que han reclamat que els productors de demà, o sia per tota la societat. Ben se ho han declarat: «No volim privilegi ni vora nosaltres mateixos», diuen los Estatuts de la International. Nos sembla que, explicat això, lo Sr. Tutan rectificaria la opinió en aquest punt.

Després de citar opinions de Guillaume y de Proudhon respecte al socialism modern, pregunta: «Com se fixarà lo preu de cada traball si no tenim Estat?». En aquesta pregunta s'veu que 'l Sr. Tutan no sab que 'ls collectivistes espanyols, al pretendre fundar la societat baix la base de la unitat social productor, organitzacions federacions d'ofici, encarregades de la tasació del traball. Ja es lo Sr. Tutan, d'entre l'oradors del Ateneu Barcelones, dels que més s'ha ocupat del socialism modern, però encara n' hi faia bon ric'h a enterarse del collectivisme espanyol.

Se faia juga en questions de detall, sobreu no'ls poden seguir per faits d'espai, demostrant possuir coneixements poch comuns de fan intrincats assumptos. Afirma que es molt imperfets la societat present y molt injusta, si se necessaria, la llei de la oferta y la demanda, y que deixaria de ser terrible ab la mà paternal del Estat.

Dia després l'orador que 'l salari es lo premi del traball de tota la humanitat, y que existira sempre, puis no sera altra cosa la retribució que 's donara al traball en lo per vindre. Si 'l Sr. Tutan vol dirne salari a la percepció integra del fruct del traball per part del que l'ha produït, no li regalarem la rabò, perque per nosaltres lo nom no fa la cosa; mes si 's de continuar entenent que 'l salari es un preu que 's dona per un individuo al traball d'un altre, quedantse l'comprador ab la propietat d'aquest traball, lo Sr. Tutan s'equivoca de mitj a mitj, lo salari, en aquest darrer cas, està destinat a desapareixer. Y al dí de que son assalariats del rey abajo, va molt bi en boca d'un republicà, però consti que la Acadèmia de la llengua diu que salari es estipendio del criado o *INTERIOR*.

En quan a que en toth de huelgas tindria l'obrer de crearse noves necessitats, com las de no deixar traballar las donas, y 'la noya, educar los fills, etc., y que això los jornals pujarien, exaquest argument per l'estil d'aquell altre de predicar l'ahorro, refusat pel senyor Tutan, puis que no'ns aborchar l'obrer, quan no guanya prou pera satisfacer totes las necessitats, menys podrá prescindir la jornal de la dona y del noi, quan ni abella té prou pera viure. Si las necessitats materials poguessen suspenderse més per no traballar las donas s' ancl'determinant la poca del jornal de los homes, se podrà fer cas d'aquesta argumentació; mes no'ns sent atò possibile, es una de tantas de las que 'ls obrers se tenen d' escoltar com qui sent ploure. Per altra part, ben coneguda es la influéncia del medi econòmic industrial, que exerceix una especie d' atracció y port, independentemente de la voluntat, a la dona y al noi a la fàbrica, més per la codicia del burges que per la necessitat dels traballadors.

Y acabi son discurs lo Sr. Tutan conjurant als obrers a que no fugissin de la política, y a que en nom de nostres fills transiguisin tots, burgess y proletari, evitant així dies de sanch y de dol per nostres nets.

Tasca larga fura l'anàlisis algo detingut del discurs del Sr. Tutan, lo primer que s'ha pronunciad en aquella corporació, per part dels no-socialistes, al coneixement de la causa que tractava. Per això no havén fet gaire més que copiar las opinions, deixant al llegidor la tasca de fer tots aquells comentaris que tinga per convenient conforme a sus conviccions.

Lo Sr. Tutan podra no ser bon orador, pero es millor pensador que molts altres que no'ns saben més que fer gala de la oratoria, cuydants poch del fondo al sacrifici-carò tot a la forma.

Ademés, en lo Sr. Tutan se veu al home de conviccion liberal que, convençut de que 'l socialism, fil del liberalisme, entraix un expert de justicia, al atacarlo lo tracta ab lo degut respecte, y fins ab carinyo moltes vegadas, reventejat ja un cop vaciar entre una y otra escola, quan torisant s'envia a las abstractas regions del dret sens preocuparse dels interessos de classe.

En R, y pera acabar, diuem del Sr. Tutan que, si en toth de cubrir son cap la respectiva cabelleria blanca;

se troba a la entrada de la vida, sus ideas lo portarian en no llarg, temps a ferse partidari de lo mateix que dilluns ataca, ab bonas formas y millor cordura, en lo saló de sessions del Ateneu Barcelones.

PREGUNTA

À MON AMIC J. CARRILLES

BBB

Caselles: tu que liegeixes mol libres moderns y antic; tu 'l primer de mos amics; tu que la critica coneixes y al defens protegeixes; tu, en R, que sempre sent contestes rápidament a qui pregunta's sol tu'; la present liegeixes ben be per donar-nos compliment.

Conscient com es temps fa (per conoscere'm 'l val) mon caràcter mitj guàrdia, crach que no'ns t'extremem que cosa 'l vinguí a preguntar' cosa que en cap ocasió, y mesos sens to ni so, hagi sigut preguntada; mes ja se'n tu que m' agrada lo que ningú te, fer jo.

No'ns estranyem que decidid t'escrigi avui tant... de raig; jo escriví, quan les faig, les faig de cop, ab espir. Vull avui dirte niquil: sols dues preguntes fent; guerra vull ferse valent sempre ab la ploma è la mà; preparat donchs a Hoyt. Y... Liegeix te lo siguiente:

Qu'és preferible en lo mon, vestit com senyor anar y lo ventre vuit portar a pesar de tenir dos, com a senyor correspon; o anar vestit pobrement sense tenir scatament, mes poder surti al card' ab lo ventre ben repid y paix perfectament?

Ara, l'altra: Qu'és pitjor, tenir dos una panta illa com una palmet, més de bon trinch y color y de la pista mitjol; ó 'l seny' un dur marcat, molt ben fet, ben placent y ab tots sos detalls catala, pero en cambí fàcil, refila, y de trinch com aplomat?

Me sembla que un gran apuro te no'ns acaba de posar; no 'l vulguis pas escapar, puig deus' arx 'l asseguró... més que assegurar te juro, que, sense cap compassió, no 'l donard un moment bo fins que 'm dungui ton talent una resposta patent que siga clara rabò.

Ll. Milla

UNA FESTA AL NINOT

QUADRO DE COSTUMS POPULARS

(Continuació)

VIII

Val la pena de que 'na distingüem un poch pera ferros carrech del gran despatx que 's fa en aquell barri a les festes à conseqüència de la provisió general de casi tots los que 'vian.

Per número d'establiments, pel despatx de cada un y per càlculs aproximats trenta à conseqüència de continuadas observacions sobre 'l terren, podem assegurar que cada diumenge no buixen de tres mil duros, per un regular, lo valor de las vendas efectuadas entre tots las cases del Ninot.

Habentnos proposat proporcionarnos tots los datos estadístiques que puguen il·lustrar la presentació de aquest quadro de costums, hem averguençat que las personas que acostumen visitar lo Ninot en dia de festa, son aproximadament en número de 20,000 las quals se'n troben unes 12,000 de reunides en las horas de més bullida de la tarda. Las famílies que hi acudeixen en col·lectivitat no buixen de dos mil.

Y pera que 'l llegidor pugui convences més de la realitat y exactitud d'aquestes observacions, donem a continuació un estat detallat de tot lo que 's ven, ab sos preus en lo dia que presentem aquest quadro, y 'l calcul aproximat del despatx ordinari d'una festa.

Presentes

Una dotze moltois d' crastats, uns abaltres a 30 pesetes un.	360
Una 800 carnícieres de tossina, calculat son promidiament 10 rials.	2000
Se gasta aproximadament en las fondetas.	500
En las parades, taules ab bunyola, allòlic, neu-las, xufures, etc., etc.	150
Una 300 quertanes d' oli a 7 y mitj quartos la	100

quarta, y algun a 7.	100
Una 80 carxes vi à 6 quartos porro.	1807
150	2529
30	1468
calcular per a uns cantous respectivament vendudes per un promedi de 15 quartos.	132
Una 5000 petroli à 14, 15 ó 16 quartos,
promedi à 15 ó 16 quartos d' Octubre de 1883.
Aguardient y vinagre y alguna mica de desab.	100
Total.	15.016

Creydim que aquests datus per si sols, bastan à donar una idea del moviment mercantil de aquell barri à las festes. Per completarlo sola debém afegeir que coneixem varis cases que fan més de doscents darses de caixa cada diumenge.

Les botigues d'aquell tres se paguen à preus exagerats de lloguer, y algunos dels amos de las tabernas han fet petites fortunes, habent-hi ja algun de retirat.

Per mantenir l'ordre se acostuman à enviar a les festes tres ó quatre municipals de Las Corts y algunes indviduos de policia secreta del govern de província.

En los punts abont están estableixes las barres dels guardes de consums s'hi envien algunes municipals de Barcelona, que no'ns cuiden més que del ordre sens fi-carse per res ab lo cobro del impost.

IX

Ara anem à trobar las famílies que hem deixat fa poch y ab elles donarem l'últim toc al quadro, que per cert lo que li falta es lo de mida pujat color y lo que més l'entona y t' de caracterizarlo.

Quan tots los individuos de las tres famílies tingueren repartit y col·locat convenientment los trastes, emprenguerem lo return à les flors.

Totomol anem carregat. Los uns ab ampollas de vi à la mà, los altres ab las butxacs plenes de tocino ó cara, algunes dons ab ampollas amplias y planas (*morras*) sota las faldilles y totomol ab una cosa ó altre, poch ó molt, que, per ser mida barata, ajudi à fer arribar la setmana de al próxim dissabte.

—Per quin punt passaran los guardes! —preguntà en Per a poch rato de caminar.

—Pel carrer de Villarreal, que es per allí abont passa més gent y per lo tant abont un po' escabullir-se millor; —contestà en Pau, que desseguí se feya lo director en tot.

—Y vol dir que no'ns dirán res ab tant cosa com passem! —preguntà mitj tard en Tomàs.

—Ca, no tinga po, en aquesta hora, com baixa tanta gent, no tenen més remey que fer los ults grossos.

—Fins à un porro y mitj de vi no diulen res à ningú, —observà la Mariana.

—Paro com alguns ne porten més, y així sense comptar l'oli y 'l mosto. —objectà la Tuya.

—Deixam fer à mi y veurré que te va tot; —contestà l'ex-militiam. —En Tomaset y 'l Amalia de vanguardia fent brasset; al darrès les criatures cantant y movent un xic d' escandol; darrera las criatures les valls, que son los que anem más provechis, y 'ls altres joves voluntarios es nosaltres y fent una malabar contra 'ls guardes. Si algun buró se 'na vol acostar als que anem més carregats, los que portan poch los hi plantan l'ampolla ó cabells pels nasos y mentre miren als uns los altres passen.

—Ben xafat.

—Per plana de campanya veniu ab mi.

—Donch si surtim ba d' aquesta 'l nombrat general! —diuigut l' Amalia ab guassa.

—Uy quin munt de gent aturada ab los burots! —digué en Pere mirant y senyalant allí abont deys.

—Adios, ja deu haber-hi cabones.

—Cosa entranya!

—Millor. A rió revuelto ganancia de pesquadores, —digué en Pere; —ara es bona ocasió de passar.

Y embestirem dret al grup.

(Seguia).

Y Sant Nin y sant Non nos valguin y santa Rits toqui 'l cor dels diputats!

Ja s' ha trobat la fórmula de la penalitat de imprents.

Y resulta tan liberal, que es cent vegades pitiós que la que ara existeix.

Els en l' ònic que 'l Gobern sab progressar: en apretarlos lo dogal.

Mentrestant dirigim nostres prechs à Santa Revolució, pera que 'na illuri d'aquests y pitiors mala, prenen silencio per ocuparlos definitivament d'aquest assumpte quan tinguem coneixement dels textos verdaders.

Que es com si diguessim: axis que vejem la corda en que tenen de penjarnos.

EP

La Correo Catalán s' escandalitza de que en dia de festa catòlica tan senyalada com lo diu-

menje de rams se permeti fer una corrida de toros, que ja està anunciada per aquell dia en nostra ciutat.

Si en lloc de matar-se bestiar se poguessin assassinar liberals per les partides carlistes, llavors lo *Correu* ja trobaria bon xic més digne de son Deu aquest espectacle, i foran bonas totes les més santas diades de la iglesia catòlica.

Los carcas son axis: quan no poden fer plorar ab sos actes de salvatisme, fan riure ab sos ridicles religiosos.

La Iberia de Madrid, ministerial de primera fila, ha publicat un article baix l'epígrafe de *Gastronomía política*.

Estich ben segur de que, tractantse de partidaris de la situació, en aquest treball *culinari* lo país hi fa de pollastre rostit.

Y's convidats son los governants y la taula la del pressupost.

Ja s'ha arreglat la qüestió del matrimoni civil, després de tantas enguiñas com s'han passat pera conseguirlo.

Y lo que te quatre parells de hemols, es que tractantse de coses d'Espanya, hagi tingut de arreglarles a gust del clero de Roma.

Si serà liberal lo Gobern que tal resultats ha conseguit!

Lo del arrendament dels tabacs ja fa més fum que un femer.

Que ho diguin sino las discussions que à las Corts se sostenen per tal assumptiu.

Per supost, que ja poden desganyitarse los diputats d'oposició, que tots sos esforços serán inútils.

La majoria donarà rahó al Gobern quan se arribi al moment de vots son tronos, y qui tingua mala de caps que 's compri un asse.

Que es com si diguessim, y que puji a caball del poble.

Entre l'actual ministre d'Hisenda y 'ls exidems prop antecessors d'ell estan cada dia à mata-degoila a las Corts, pera disputar sobre qui més sab d'esser ministre.

Que 'n fa mateix efecte que si disputessin sobre qui més prompte y be sab escorzar al contribuent.

En qual tasca, dit siga de pas, tots n'han sortit bons mestres.

Mentre al Ateneu Barcelonès se discuteix lo socialisme, al de Madrid se fan discursos sobre la Revolució francesa.

Dimontri! Los senyors ja comensan à ser revolucionaris platònichs.

Ara no més falta que vagin deixant son reacionarisme pràctic.

A pesar del pastel de matrimoni civil y de la enganyifa de la fórmula de la premsa, en Castellar segueix sent partidari *benevol* del ministeri Sagasta.

En Castellar no pensa retirar sa benevolència a la monarquia fins que 'n siga ministre.

Llavors si que la piano.

La comissió de nostre Ajuntament encara no ha tornat de Madrid, haventse ja aplastat dos ó tres vegadas son retorn.

Ho comprend.

Es tan bonich això de viatjar de gorra!

Y més quan no 's mira prim pera ferho ab tot lluhiment.

Lo dia 23 del pròxim Maig se veurà en júdic oral y públich una de las causas seguidas contra nostre amic J. Cuadrado, redactor de *El Grito del Pueblo*, que 's publicava en lo vèhi poble de Sant Martí de Provensals.

Lo fiscal li demana quatre mesos d'arrest major, 125 pessetas de multa y 'l consegüent pago de costas, y la defensa la llibre absolució.

Nos alegrariam de tot cor de que al fiscal no li sortissin be 'ls comptes.

Lo director de *La Crítica de la Patria* ha sigut absolt en una de las causas que se li seguian per denúncies del citat periòdic.

Y al donar a sos llegidors notícia d'aquesta absolució, escriu *Lo Crític*:

«Sens dubte les oracions de no pocas persones cone-

gudes nostres, de virtuosíssims sacerdots que per nosaltres s'interessaren y feren d'alguns Comunitats religiosos que sabem han pregat pera que sortissin be de nostres preces han obtingut de Deu...» etc.

Donchic escolti, estimat confrare: La absolutió que fa poch temps obtingut l'Director de *La Tramontana*, fou també a conseqüència de les oracions y altres manganillas d'algú que prega per nosaltres? Es una cosa que m'agradaria saberla, perque si això se res absolvi se logra ab oracions, jo li asseguro que nosaltres tindriam de veurens més condemnats que 'ls autors del crim del caser de Moncada.

Y escolti: si d'alguna de las causas que té pendents o'l poden caure demunt ne surti condemnat, sera per culpa de no haver resat prou aquestas persones conegudas, aquells sacerdots y aquestes comunitàs religiosas que ara han lograt la absolutió fentse un sac dels gemachs d'oracions? També convindria que ns expliqués això pera saber a qui donar la culpa en cas de que sortissin definitivament condemnats per las denúncies que encara tenim pendents.

Ab tot, consti que 'ns alegrem de la absolutió del *Critic de la Patria* en nom de la llibertat d'imprenta, per mes que los carlins no se'n fassin dignes al voler esclavizar als altres.

En una última hora publicada per *La Crítica de la Patria*, nos fa saber que probablement lo fiscal interposarà recurs de cassació contra la sentència absolutoria que ha obtingut, y escriu ab tal motiu:

«Si es una ganga y no petita ser carli en aquests temps de llibertat liberal! Y nosaltres que ja havíem celebrat los triomfs! 'Ns hem ihuit!

En primer lloc, això no es patrimoni de carlins, perque també 'ns ha succedit a nosaltres, que m' sembla que n'estem ben lluny.

Y en quant a que s'han lluitat celebrant lo triomfo abans d'hora, això si que fa carli, perque no han fet may altra cosa.

Per això es que sols viuen d'esperansas.

Que es lo vert que més los agrada.

CANTARELLAS

Al bivern es una ganga
ser catòlic y vanancil!
perque continuament portan
un metàs al castell.

Me diuen:—Que 'n duràs pochs
de capellans al enterró!—
Jo ans que mal acompañat
sempre anar sol preferisco.

Demunt del pis d'ahont jo visch
també hi via una beata,
que seria bona dona
si 's cuydés més de sa casa.

Per matxí animals dolents
jo so 'l millor cascador,
y com tal espero 'l dia
de poder matarne cors.

No va ser mala gresca la que va armarse dijous d'aquesta setmana, à las vuit del vespre, per allí al carrer del Beato Oriol, essent los protagonistas un capellà que no anava disfressat de persona y una *peloma* d'aquelles del honor ospellit, a la que 'l capellà seguia des de la Rambla, promoventse l'avalot al anar-se à ficar al cau la esmentada parella.

Tres ferits anaren à parar à la casa de socorro, y la escamada reverència passà al goberno civil, y d'allí à la disposició del jutge.

Jo 't reflich que aviat comensan à sentir la primavera los ensotanats!

Los músics de las quatre orquestas de Vilanova volgueren celebrar la diada de sant Joseph ab un ball, y com ells volien divertir-se, projectaren anar à buscar una orquestra fora vila, pera poguer ballar tots ells.

Y quan ja eran més de quaranta d'inscrits y tot anava endavant, los rectors de cal Anton, del corral de la Maria de la Geltrú y de la menjadora sagrada de la Maria del Mar, intimaren

als músics la rendició de sos instruments, dientlos que si anavan al ball ja podian donar-se per despatxos de sonar als sants en las funcions religioses.

Devant de tant negra amenaça, los músics se rendiren a discrecio, y 'ls ensotanats cantaren victòria.

Dirán vostés que quina classe d' homes son los músics de Vilanova, que aixís se deixan portar per las exigències clericals!

Com a homes, no se que serán, mes com à músics si que tenen de valer molt.

Perque en aquesta qüestió tots plegats han sigut uns grans *trompas*.

Y han tocat *lo violin* perfectament.

•

Lo Bisbe d'Osma, seguns ha escrit tot alegray *Lo Bram dels carcas*, ha recomanat à sos overalls lo llibre d'en Sardà *Lo Liberalisme es pecat*.

Nos plau la conducta d'aquest bisbe, y desitjariam que tinguis imitadors en sa classe.

Las mitras sense careta llueixen tal com son.

•

A Iruela acaba de retirarse del actiu servey una guapa majordoma, en estat de pesseta columbaria, entrant una altra guapa suplenta à exerciti de nevoda pera fer las feynas al reverent.

Abans dels nou mesos s'espera que tornaran à permuntar las dues donas, per trobarse la segona com actualment la primera.

Y aixís successivament mentres la fe no fassi ganxo à la reverència.

XARADA

Es un animal d'estima
la prima;
una consonant me dona
segona;
vegetal es la tercera;
la quarta
Y si vols saber lo que es,
lector, aquesta xarada
es certora enlligadura
la prima, segona, tercera.

P. TORRABADELLA Y S.

TRENCA-CLOSCA

Matant la mora

• Combinar aquestes lletres de manera que duguin lo títol d'un periòdic que 's publica à Barcelona.

J. Moix

GEROGLIFICH

•

L. 2

I. LLOB

UN LLANSERO

SOLUCIONS

• LAS CABORRIS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA: — OSCA.
TRENCA-CLOSCA: — Plateria.
CONVERSA: — Quica.
GEROGLIFICH: — Per mestresses las seyyoras.

Barcelona: Tipografia LA ACADEMIA, Ronda de la Universitat, 6

CORRESPONDENCIA ADMINISTRATIVA

J. E. (Malgrat). — Rebudes 3 pessetas en sollos y enviat un exemplar «Revolució».

P. L. (Torroella). — Li enviém los números tal com demanem.

D. G. (Palau). — Fets la rectificació de son pedido.

P. V. (Carme). — Fins ara no s'ha rebut res.

LA TRAMONTANA

PERIÓDICO POLÍTICO Y LITERARIO

ILUSTRADO CON CARICATURAS

Subscriptió: 1 pesseta trimestre, pago adelantat

Al que se suscriga per un any, se li regularà un exemplar del llibre *Estudios filosófico-sociales*, original de J. Llunès.

Número solt, CINCH céntims

LA REVOLUCIÓN